

APA LÁNYA, 2018

„Egy világméretű, történelmi erőszakátétel adta a hátterét Irena Sendler hősi életének. Háty János írt róla monodramát. Irena Sendler volt az az asszony, aki 2500 gyermeket mentett ki a varsói gettóból, koporsóban, zsákban, álcázott csomagocskákban bújtatva és szöktetve őket. Néha a szülőitől kellett elkönyörögnie a biztos halálból kimenekíteni kívánt apróságot, s ki hálával, ki fenyegető gyanakvással fizetett a tettéért. Az akciók idejére halottnak kellett nyilvánítani a gyermekeket, hogy aztán a határvonalon túl – a nyugtatók hatásának enyhülése után – életre keljenek, s védő kezekre leljenek. Aztán egyszer csak elkapták a főhőst, s mivel vallani nem akart, kivégzés várt rá. Háty darabja egy vasajtó dördülésével kezdődik, s mindvégig a gettó területén, jobbára a fogvatartás és a vallatás lámpavilágos vagy éjsötét celláiban játszódik.

De – mint ahogyan azt Hoffer Károly, az előadás tervezője és rendezője, valamint Pallai Mara, az Irena

alakját megelevenítő színész és bábszínész kérte az írótól – nem dokumentumjáték született a történetből. Egy Presser Gábor zenéjével kísért, erősen absztrahált látomás ez, az elfogadhatatlan, gyilkosan romboló külvilág ellenében lebonyolított belső utazás költői dokumentálása. Olyan emberről szól, aki bár maga nem tud szabadulni, mégsem szolgál »aljas, nyomorító hatalmakat«. Pedig azok időnként és ismétlődő ritmusban, hol ezeket, hol azokat és mindig-mindig másokat, kedvük szerint bélyegeznek kártékony »idegeneknek«, hogy aztán likvidálhassák őket. Háty minimál-dramájának az a legrémisztőbb pillanata, amikor arra is ráláthatunk, miképpen bontja le a lelket a kitéréseket előkészítő, nem emberméretű, hősi feladat. Mert lebontja.

Pallai Mara vagy egy tucatnyi figurát elevenít meg. Ő a főhős meg a foglár, a gyermek és a vonakodó édesanya, a vallató és a vallomást tevő. Pallai gyönyörűen beszél, érzékeny, okos, kiváló színész, és

Menekítés kötélén

Pallai Mara és a térdbáb-gyerekek

A gyerekekhez ragaszkodó anyák győzködése

mindamellert remek bábos. Mostani alakítása eddig takaréklángon tartott drámai erejét is igazolja. De talán el lehetett volna engedni pár kínálkozó vagy éppen keresetten bábos motívumot ebből a játékból. Bár az ihlető motívum, ahogy arról a rendező vall is, az életre-halálra kifutó animáció, a holtak újraélesztésének gondolata érthető inspirációként szolgált, a darab nem minden helyzetében kívánatos a bábos megjelenítés. Így például meglehetősen nehézkes a két térd-báb előhúzkodása, s visszavesz az addigiak erejéből a kenyérke-szeletekkel való játék. A címet adó apa-leány kapcsolat pedig megért volna még pár – akár dramaturgi segítséggel megismételt – írói mondatot a korán eltávozott, orvos apa alakját fölerősítendő.⁹¹ (Gabnai Katalin)

„A díszlet egy szűk börtöncella belseje, itt ül Irena egy széken, mindössze egy mosdótál és egy hamutartó kaptak még helyet a helyiségben. Vajon hol lehetnek a bábok? Pallai Mara eleinte tárgyilagosan, sokszor iróniával mesél Lengyelország meg szállásáról, a gettó kialakításáról, majd arról, ahogyan

a németek kezelték a zsidókat. Később egyre keményebb mondatok hangzanak el. Az első megjelenő bábok Pallai Mara lábához vannak erősítve, a fehér szellemként ható arcok után a cella falában kialakított fiókokból is sorra kerülnek elő a megmentésre váró gyerekek. Közben már zajlik a kihallgatás, a kínzás, ám nem a fizikai hatások okozzák Irenának a legnagyobb megpróbáltatást, hanem az, hogy a kérdések özöne felidézi benne azokat a borzalmakat, amiket a gettóban élt át, azt a félelmet, ami minden egyes mentésnél átjárta. Láthatóan egyre nehezebben képes ellenállni a záporozó vádaknak és a kegyetlen faggatózásnak, ám egy percre sem adja fel, a kis koporsóknak ható fiókokból kiemelt apró életeket egyesével akasztja a leengedett kötélre. Aggóató, óvatos mozdulatai őrült kontrasztban vannak a szöveggel, amit közben mond.”⁹² (Malik Andrea)

(Háy János: *Apa lánya*. Dramaturg: Gimesi Dóra. Zene: Presser Gábor. Tervező és rendező: Hoffer Károly. Szereplő: Pallai Mara)

91 Gabnai Katalin: *Kítörések* (<https://szinhaz.net/2019/01/10/gabnai-katalin-kitoresek/>) Utolsó letöltés: 2019. 08. 29.

92 Malik Andrea: *Van-e visszaút a szeretetlenségéből?* (<https://deszkavizio.hu/van-e-vissza-ut-a-szeretelensegbol-kritika-az-apa-lanya-cimu-eloadasrol/va>) Utolsó letöltés: 2019. 08. 29.